

βάνδον

Τρίτη, 5 Μαρτίου 2013
9:52 πμ

Σημασία:

Στρατιωτική σημαία και συνεκδοχικώς στρατιωτική μονάδα

Εγκυκλοπαιδικά:

Το βάνδον ήταν η βασική στρατιωτική και περιφερειακή διοικητική μονάδα της μέσης Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Το όνομά του προέρχεται από τη λατινική **bandum**, "σημαιοφόρος, **banner**", η οποία με τη σειρά της είχε καταγωγή Γερμανική. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε ήδη στον 6ο αιώνα, ως όρος για ένα **λάβαρο** ή **σημαία μάχης** ή **επισείοντα**, και σύντομα άρχισε να αντιπροσωπεύει και τη **μονάδα** που φέρει αυτό το ίδιο λάβαρο.

Η χρήση των υφασμάτων σημαίων πρέπει να καθιερώθηκε από τους Βυζαντινούς. Μέχρι τότε η αρχαίοι Έλληνες και οι Πέρσες χρησιμοποιούσαν σύμβολα πάνω σε ασπίδες. Ο Ξενοφών αναφέρει στο κεφ.10 στ.12 «δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες: ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἰππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γινώσκειν. **καὶ τὸ βασίλειον σημεῖον ὄρᾶν ἔφασαν αἰετόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης ἀνατεταμένον**» αλλά και στην «Κύρου Παιδεία» Κεφ. 8 5.13 λέει « εἶχον δὲ καὶ σημεῖα πάντες οἱ ἄρχοντες ἐπὶ ταῖς σκηναῖς: οἱ δ' ὑπηρεταὶ ὡσπερ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν οἱ σῶφρονες ἴσασι μὲν καὶ τῶν πλείστων τὰς οἰκήσεις, μάλιστα δὲ τῶν ἐπικαιρίων, οὕτω καὶ τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις τὰς τε χώρας τὰς τῶν ἡγεμόνων ἠπίσταντο οἱ Κύρου ὑπηρεταὶ καὶ τὰ σημεῖα ἐγίνγνωσκον ἃ ἐκάστοις ἦν: ὥστε ὄτου δέοιτο Κύρος, οὐκ ἐζήτουν, ἀλλὰ τὴν συντομωτάτην ἐφ' ἑκάστον ἔθειον». Η χρήση του ήταν ως συμβόλου συσπειρώσης αλλά και κατάδειξης του τοπου συσπειρωσης.

Ο Θουκυδίδης αναφέρει στο Κεφ. 1 στ. 49 του «Περι του Πελοποννησιακού Πολέμου» : «ξυμμείξαντες δέ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἐκατέροις ἦρθη, ἐναυμάχουν, πολλοὺς μὲν ὀπλίτας ἔχοντες ἀμφοτέρω ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς, τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι». Εδώ το σημείο ήταν ως σημάδι εναρξης ενεργειας.

Πουθενά όμως δεν δίδονται στοιχεία για την κατασκευή αυτων των σημείων.

Δεν βρήκα την λέξη «σημαία» σε κανένα λεξικό αρχαίων Ελληνικών, ούτε σε κείμενα αρχαίων συγγραφέων.

Μετά «βάνδον» ονομάσθηκε και η περιοχή, η «Ζώνη Ευθύνης»¹, του βάνδου.

Στο Βυζαντινό στρατό του 9ου-11ου αιώνα, το βάνδον αποτέλεσε τη βασική ομάδα στρατού (δηλαδή το σύνολο των στρατιωτών που συγκεντρώνονται 2 κάτω από τήν σημαία), με πέντε εως επτά βάνδα να σχηματίζουν μια τούρμα, τη μεγαλύτερη υποδιαίρεση του βυζαντινού θέματος. Κάθε βάνδον διοικείται από κόμητες. Το βάνδον του πεζικού είχε δύναμη 200-400 ανδρών και του ιππικού 50-100 ανδρών. Σε αντίθεση με άλλες μέσο-βυζαντινές διοικητικές και στρατιωτικές ορολογίες, το βάνδον επέζησε επίσης και στην υστεροβυζαντινή περίοδο, και παρέμεινε η βασική εδαφική ενότητα της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας μέχρι την πτώση της.

Στις υπόλοιπες περιοχές της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας τα θέματα κατακερματίζονται και ουσιαστικά παύουν να υφίστανται από την εποχή της Δυναστείας των Αγγέλων.

Ετυμολογία:

Απο την γοτθική λέξη (**bandwa**) ή Γερμανική (**banda**) που υιοθετήθηκε από τους Ελληνόφωνους ως «**Βάνδον**» και τους Ρωμαίους ως «**bandum**».

Παράδειγμα: «Εἷς δε των υπερεχόντων ἀπὸ του **βάνδου** του Ατίν» (Δούκ. 974). [<ουσ. **βάνδα** το

(<γοτθ. bandwa - γερμ. *banda· 5. αι., DGE, L-S Suppl.)· πβ. μεσν. λατ. **bandum** (7. αι., Niermeyer).
Η λέξη απαντά τον έκτο αιώνα.

Λεξικό Κριαρά

Γιά το λόγο αυτό δεν θεωρώ απίθανο η ίδια γερμανική ρίζα να δημιούργησε τη λέξη «**Βάνδαλος**» και πολύ αργότερα την λέξη «**βανδαλισμός**»=ενεργώ ως **Βάνδαλος**, κάνω άσκοπες καταστροφές.

Η λέξη **βάνδον** σήμαινε αρχικά τις σημαίες, τα λάβαρα των στρατιωτικών μονάδων (Οι αρχαίοι επισείοντες, με στενόμακρες διαστάσεις)

Συνώνυμα

Λάβαρο:

Φλαμπουρο:

Εγώ μ' ο γέρος Όλυμπος, στο κόσμο ξακουσμένος
Έχω σαράντα δυό κορφές κ' εξήντα δυό βρυσούλες
Κάθε κορφή και φλάμπουρο, κάθε κλαδί και κλέφτης

Μπαϊράκι: Πούταν στους κάμπους φλάμπουρο και στις κορφές μπαϊράκι.

Μπαντιέρα ή παντιέρα: Μαύρο καράβι αρμένιζε στα μέρη της Κασσάντρας είχε πανιά κατάμαυρα και τ' ουρανού παντιέρα.

Το ίδιο ίσχυε κατά την τουρκοκρατία δηλ. το ουσιαστικό **μπαϊράκι** (Τουρ.**bayrak**=σημαία) σήμαινε και στρατιωτική μονάδα. Τούρκικο αντίστοιχο ήταν και το «**σαντζάκι**». Το **σαντζάκιο** ή **σαντζάκι** ήταν διοικητική υποδιαίρεση στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η λέξη είναι εξελληνισμένη μορφή της τουρκικής λέξεως **sancak** = στρατιωτικός επισείων και σημαία περιφέρειας, λάβαρο, στην αρχική της κυριολεκτική σημασία.(ανάλογο με το **μπαϊράκι**). Στα αραβικά τα σαντζάκια αποκαλούνταν και liwa. Επιζεί η έκφραση "Σήκωσε δικό του μπαϊράκι" (κάνει του κεφαλιού του). Ο σημαιοφόρος λέγεται «**μπαϊρακτάρης**» λέξη που επέζησε ως επώνυμο του διασήμου Αρχηγού της Αστυνομίας Δημητρίου Μπαϊρακτάρη. Ακόμη διασημότερος είναι ο **κεμπατζής** «Μπαϊρακτάρης», κεντρο λήψεων πολιτικών αποφάσεων της ΝΔ.

Η σημερινή λέξη «**μπάντα**» (Αγγλ. band, Γαλικά bande, Ιταλικά banda) ουσ θηλ. μπάντα [banda] έχει 3 σημασιες:

Το **πλάι**, η **πλευρά** (Γαλ. **côté**): η δεξιά μπάντα (le côté droit).

Το προσωπικό των μη-μαχιμών του καθε πλοιού του πλωίμου (Στόλου) χωρίζονταν σε δύο ισοπληθείς **τοιχαρχίες**:

Το **βανδον** του δεξιού και

το **βάνδον** του ζερβίου

Ορχήστρα πνευστών και κρουστών (fanfare): η «Η μπάντα του Δήμου» Γαλ. la fanfare municipale (και αυτή είναι όμιλος ανθρώπων)

Μια **ζώνη** ή **ταινία**, συνήθως ο επίδεσμος. **μπάντα** > ρ. **μπαντάρω**, επιδένω συν. τραυματα.

ΟΜΟΡΙΖΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

bandit (Γαλλικά) είναι γενικώς ένας σπλιτισμένος κακοποιός, συνήθως ληστής. Η ετυμολογία συνδέεται με τη λέξη bande=συμμορία.

Banner (Αγγλικά) Πολύ γνωστό ως συστατικό των ιστοσελίδων του διαδικτύου.

Pinyin (Βάνδον, επισείων, λαβαρο στά Κινέζικα) είναι διοικητική διαίρεση της Εσωτερικής Μογγολίας, αυτόνομης περιοχής της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Pinyin για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της δυναστείας Qing, η οποία διοργάνωσε τους Μογγόλους σε Pinyin, σε Οκτώ Pinyin. Κάθε Pinyin υποδιαιρείτο σε sumu . Στην Έσωτερική Μογγολία, πολλά Pinyin αποτελούν μια λεγεώνα. Σήμερα, Pinyin είναι μια διοικητική διαίρεση (κάτι σαν νομος ή επαρχία) στην κινεζική διοικητική ιεραρχία. Υπάρχουν 49 Pinyin στο σύνολο. Δηλαδή ακόμα και στην απόμακρη Κίνα ισχύει το: Λάβαρο=Στρ. Μοναδα=Περιοχή.

bande (Γαλλικά) Στενόμακρη ταινία υφάσματος ή δέρματος ή χαρτιού (κοντολογίς **ζώνη**). Εξηγεί «το βάζω στην μπάντα» δηλαδή στη ζώνη , το κρύβω για ώρα αναγκης. Ομως και η πρωτη εννοια ταιριάζει. Βλ. εκφράσεις παρακάτω

Ιταλικά=**bandiera** σημαια.

sbandieramento

Sbandieratore Ιστορικά η ρίζα του **sbandieramento**, της τεχνης χειρισμου της σημαιας, αποτελουσε στρατιωτικη ασκηση των σημαιοφόρων των στρατευμάτων τόσο για να εξοικειωση με το οπλο (η σημαια ειχε μυτερή λόγχη στην άκρη του κονταριού της) όσο και για φυσική βελτίωση.

Αν δεχθουμε οτι το Βάνδον ήταν στρατιωτικό απόσπασμα, εύκολα μπορούμε να ετυμολογήσουμε το «**κοντραμπάντο**» (αντιτίθεμαι στο βάνδον, κανω λαθρεμπόριο, είμαι **κοντραμπατζής**). Πρβλ. Γιάννη Μαγκλή «**Κοντραμπατζήδες** του Αιγαίου»

ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ

Όρσα λα μπάντα = αναστροφή: Περνάω την πλώρη μου από τη διεύθυνση του ανέμου.

Πόντζα λα μπάντα = Τσίμα ή υποστροφή: Περνάω την πρύμη μου από τη διεύθυνση του ανέμου. (Ο Ελύτης γράφει «πόντζα-λαμπάντα» στο «Αξιον Εστι»).

Στο ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΘΩΡΑΚΙΤΟΥ - ΠΛΩΤΑΡΧΟΥ Η.Φ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ - ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ - ΕΘΝΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ - 1892 Σ. 510 επεξηγείται το «Αναστρέφω κατά κρύμναν» ως «γυρίζω ποντζαλαμπάντα ή ποδιστά», ενώ το «Υποστρέφω κατά πρύμναν» ως «γυρίζω ποδιστά»

Βάζω στη μπάντα = αποταμιεύω, βάζω στην άκρη. Θεωρώ ότι η έκφραση «βάζω στην άκρη» είναι μιά λόγια μεταγλώττιση του «βάζω στη μπάντα» (κρύβω στην ζώνη) . Η άκρη είναι κάτι αόριστο αν δεν προσδιορίζεται (η αν δεν συνάγεται σαφώς) τίνος πράγματος την άκρη εννοούμε. Όμως βλ. **γλωσσόκομον ή βαλλάντιον**

Τράβα στη μπάντα! = πήγαινε στην άκρη (εννοείται η **άκρη** του χώρου, δρόμου, περάσματος), παραμέρισε

Μπάζει από όλες τις μπάντες= εισρρέουν νερά απο ολές τις **πλευρές**, Μεταφορικως: είναι άκρως αμφισβητήσιμο.

ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ

Μπαντάρω = επιδένω (κυρίως για τραύματα) και μπανταρισμένος = τυλιγμένος με επιδέσμους

ΕΠΩΝΥΜΑ

Βανδής = Τίτος Βανδής (Ηθοποιός του Εθν. Θεάτρου, 1917-2003)

Σπαντιδάκης = Ο περιώνυμος αντιβασιλιάς της Χούντας

Όπως μαρτυρείται [293,156] **σπαντίδοι** (απο το Ιτ. **bandito**) ήταν οι κουρσάροι, οι ληστές. Στη Ναξο τερατές (αντί «πειρατές», παρετυμολογία από το «τέρατα»).

Οχι όμως η **Δέσποινα Βανδή** (Δέσποινα Μαλέα γεν. 1969 στο Τύμπινγκεν της Γερμανίας) που στην αρχή της καριέρας της άλλαξε το επίθετό της σε «Βανδή» για να κρύψει από τους γονείς της ότι τραγουδούσε.

Οι Γότθοι, **Βάνδαλοι**, δεν έκαναν ποτέ καμία μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, και επομένως η γλώσσα τους δεν είχε καμία επίδραση στην ελληνική. Λέξεις με Τευτόνικη προέλευση που συμβαίνουν να εμφανίζονται αργότερα και σε βυζαντινούς συγγραφείς, πιθανον να παρήλθαν άμεσα από τη λατινική. Όσοι όροι βρέθηκαν στη σύγχρονη ελληνική πιθανότατα προήλθαν από τη γερμανική. Δείτε **βανδον**, βερεδος, ροεδων, γουλα, γουνα, δροϋγος, ισκα, κουρκουμον, μουντός, μούντζα, νάκκα, πουγγίν, ρούχον, σκούφια, τζαγγία και αλλα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

BANDON.

Bāndon. Bandam. Vexillum. Etymologici Αυτορ. σημεῖον ἰταλὸν πρὸ σίγλα κρι καὶ λαγέριμα βαύδα καλῶσι, πρὸ ἐσ τῆς πύξισι ὀπίσημα. Suidas. βαύδον. ἔστι καλῶσι οἱ ρωμαῖοι τὸ σημεῖον τὸ ἐσ πολέμου. Simocatta Hist. Mauric. lib. iii. cap. vi. πρὸ τὸ σημεῖον τῆς ἑσρατιζῆως, ὡπρ ρωμαῖοις ἔδιστο τῆ πατρίδα Φωνῆ βαύδα ὀνοκαλεῖν. Iterum lib. vii. cap. iii. occurrit; Diaconus in Heraclio. Talerunt interea Romani banda Persarum viginti ὄξτο. Hinc βανδοσίμωτι. Bandum sequimini. apud Mauritium Strateg. i. ἑσραγγίλλῃ ὁ μανδάτωρ σιλωνίω μανδάτω. KABEIE NE BOC TOYRBETIC. OPAINEM ΣΕΙΒΑΤΕ. ΒΑΝΔΟΣΕΚΙΤΕ. NEMO ΔΕΜΙΤΤΑΤ. ΒΑΝΔΟΥΜ. Sed victoriam interpretatur Stephanus de Urbibus. ἀλλὰ μὲν τὸν ἵππον, βαύδα δὲ πῶν νίκω καλῶσι ἔσθην τῆ ἑσρα ρωμαῖοις βαύδα πῶν νίκω φασίν. Locus est in αἰλαβανδα. At verò interpretationem illam suam unde accepit?

9245.34 [121]

Screen clipping taken: 30/10/2011 9:53 πμ

Καμάρδα

ΚΑΜΑΡΔΑ, Δ. ὠνομάζετο ἀπὸ τοὺς Γραικορ. ἢ Σκηνή, Ἑλλ. (tente) καὶ ἐξαιρέτως ἢ στρατιωτικῇ ὄθεν, κατὰ τὸν Δ. ἐγεννήθη τὸ Γαλλικὸν camarades, ἤγουν οἱ συσκηνοῦντες στρατιῶται.

Τοῦτο πιθανολογεῖ τὴν διόρθωσιν τοῦ Σαλμασίου, ὅστις εἰς τοῦ Ἡσυχίου τὸ « Καμάραι. ΖΩΝΑΙ στρατιωτικαί » ἐπρόβαλε διόρθωσιν, ΣΚΗΝΑΙ, περὶ τῆς ὁποίας ὁμοίως μοῦ συγχωρεῖται νὰ διεξάσω ὀψωσοῦν. Ἡ Καμάρα ἀναμφιβόλως ἐδύνατο νὰ σημαίη καὶ τὴν σκηνήν· ἀλλ' ὅτι ἐσήμαινε καὶ τὴν ζώνην, καὶ ἐξαιρέτως, τὴν κοιλίην ζώνην, εἰς ὑποδοχὴν χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν νομισμάτων, τὸ μαρτυρεῖ ἡ Τουρκικὴ γλῶσσα, ἥτις ὀνομάζει Κεμέρ τὴν τοιαύτην ζώνην, λαβοῦσα ἀπὸ τὸ Καμάρα. Οἱ ταξειδιῶται ὡσεπιπολὺ εἰς τὴν ζώνην φυλάσσουν τὰ ἐφόδια χρήματα, ὡς φαίνεται καὶ ἀπὸ τοῦ Πλουτάρχου (Δημητρ. § 49, σελ. 47) τὸ « Σωσιγένης ἐπῆλθεν, ἑταῖρος αὐτοῦ, » χρυσοῦς τετρακοσίους ὑπεξωσμένους ».

9347

Πρβλ. Καὶ τὶς φράσεις :βαλε κατι στη μπάντα, εχω κατι λεφτά στη μπάντα. Καὶ τὸ τραγουδάκι « Πήραμε τὴν κάτω βόλτα » γιὰ τὴν ομορφὴ Παναγιώτα .

banda *prov.* e *sp.* banda; *fr.* bande; (*ted.* Bande; *got.* banda): dal *got.* BANDI = a. a. *ted.* BAND che propr. vale *legame*, dalla radice indo-europea BADH, BANDH *legare*, che è nel *sscr.* BADH-NAMI e BUNDH-AYAMI (*sved.* BANDA, *got.* BINDA, *ted.* BINDE, *ingl.* BIND) *lego*, *piego*, BANDHAS, BANDH-ANAM (*zend.* BANDA, *got.* BANDI, *ted.* BAND) *legame*, *vincolo*, BANDH-US *congiunto*, *affine*, *consanguineo*, BADH-US *moglie*, e cui fa riscontro il *gr.* PENTH-EROS *suocero*, PEISMA (per PEITH-MA, PETH-MA, BEDH-MA) *fune* o *cavo* da *bastimenti* (*cfr.* *Bastire*, *Fascia*, *Fede*, *Filo* (?), *Fisco*, *Fune*). — Striscia, Fascia di drappo con cui si lega o sostiene qualche cosa (*ted.* BINDE); e vale pure *Unione* di persone collegate per guerreggiare o anche per fini pacifici, come ad es. per suonare (*ted.* BANDE). — Vale inoltre *Lato*, *Parte* (*alban.* Banda, Benda, Bendi) presa la similitudine dal passare da una truppa o banda di persone da un'altra, da una bandiera ad un'altra (Muratori).

Deriv. *Bandella*; *Bandarése*; *Banderudla*; *Bandëra*; *Bandinëlla*; *Bandolëra*; *Bàndolo*; *Bandóne*, *Cfr.* *Benda*.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΤΟΥ ΒΑΝΔΟΥ

Συνώνυμα

Βάνδα (η)

- 1) μsn. κ. βάνδον (το) (από το Λατινικό bandum) σημαία, σήμα έκαστης στρατιωτικής μονάδος παρά βυζαντινοίς, Συνώνυμο δρακοντεΐον, φλάμμουλον πρβλ. παντιέρα
- 2) κατ' έπέκτασιν απόσπασμα πεζών, πρβλ. νούμερο, αριθμός, τάξις || φρουρά όχυράς πόλεως
- 3) μικρότερα διοικητική περιφέρεια έκαστου νομοϋ συνών. τοποτηρησία
- 4) βάνδα (η) νεώτ. βοταν. γένος φυτών της οικογενείας των ορχεοειδών.

300

Bandiera:

Το όνομα προέρχεται από τη μπάντα (επισείων) , που είναι κατά κανονα ζωγραφισμενη με συμβολα ή οικοσημα. Εκτός από την εθνική σημαία, όπως καθορίζεται από το νόμο κράτους υπαρχουν και σημαίες παρατάξεων, φεουδων, στρατιωτικων σωματων και ιπποτικων ταγματων κλπ

Stendardo

Προβηγκ. estendart, estandard; Αρχ. Γαλλ. estandard, Γαλλ. étendard

Αγγλικο . standart; Ολλανδικο . siandaard; Σουηδικό

standard; Μsn. Αρχ. Γερμανικό stanthart. Ο

Diez lo το συνάγει από το Λατινικό . EXTENDERE εκτείνω [το σημείον]

Υφασμα πανω σε κονταρι σημαδι για καποια μοναδα στρατου.

Σε καποιες περιοχες το σηκωναν στο μεσο της καρτσας.(βλ. carroccio).

carroccio

CARROCIUM, από το κλασικό Λατινικό **CARRUS** αρμα (οχημα), απ όπου και το **CARRUCA*** καρότσα (v. Carrozza); Αναλογο συμβαίνει με το Barroccio (που προέρχεται από το BI-ROTEUS =διτροχο) που εξηγεί το QUADRIROTEUS = τετρατροχο, πιο αληθοφανές.

Ειδος τετράτροχου καρου που χρησιμοποιούσαν το μεσαιωνα στις Ιταλικες Δημοκρατιες και επι του οποιου στηνονταν η σημαια της κοινοτητας. Το καρο τραβούσαν δύο ρωμαλέα βόδια και το υπερασπιζονταν παντί σθένει, σαν ιερο συμβολο, η αφροκρεμα του στρατου.

Προφανως η παρουσια της σημαίας πανω σε αυτό εδινε την αναλογη συμβολικη σημασια στο carroccio.

---

*)Καρούτα

Λέξη της παλιάς επαγγελματικής αργκό για το άχρηστο αυτοκίνητο που είναι διαλυμένο που ενώ προχωρεί ακόμα θα ήταν καλύτερα να δοθεί στην ανακύκλωση.

Το [slang.gr](#) το ετυμολογει εκ του αλβανικού karrute, το ξύλινο τετραγωνικό πατητήρι. Δεν υπάρχει λογική σ' αυτή την ερμηνεία! Το λατινικό μόν. Carruca ταιριάζει καλύτερα σαν ετυμολογική ερμηνεία.

Gagliardetto

Γαλλικά gaillardet; Ισπανικά gallardete: Υποκοριστικό του GAGLIARDO [σχεδόν πανίσχυρος, υπέρτατος], που ήταν η κυρία σημαία ενός σκάφους. Αλλά και η τρίγωνη σημαία που οι γαλέρες σήκωναν σε κάθε άλμπουρο για διακοσμητικούς λόγους.

Τραγούδι

Πήραμε την κάτω βόλτα - 1968

Στίχοι:Ε. Μαραβιάς

Πήραμε την κάτω βόλτα
όμορφή μου Παναγιώτα,
Γιώτα μου γλυκιά.

Όσα υπήρχανε στην **μπάντα***
μας τα πήρανε,
μας τα φάγαν τα μπουζούκια
και μπατίραμε.

---

*) Εδώ μπάντα = ταινία, ζώνη, κεμέρι, σελάχι, όπου κάποιος φυλάει τις οικονομίες του, βάζει κάποια λεφτα στην μπάντα.

Αναφορές

sancak

ΣΑΝΤΖΑΚ, λέξις τουρκικη σημαίνουσα έμβλημα, διδομεντι εις τάς ουράς των ίππων, σύμβολα της έξουσίας εκάστου πασσα (ϊδε), οθεν δίδεται το ένομα τούτο και εις τάς διαφόρους επαρχίας της 'οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Το λεγόνμενον Σαντζακ σεριφ ητοι ευγενης, ιερά σημαία, είναι λάβαρον έκ πρασίνου μεταξωτού υφάσματος με κροσσούς χρυσους περικεκοσμημένον, ούδεμίαν φέρον επιγραφην η αλλο έμβλημα, επιδεικνύεται δέ εις τον λαον και εις το στρατεύμα μόνον κατ έπισημους τινάς περιστάσεις η έν στιγμιαίς μεγάλου κινδύνου, συνήθως δε φυλάττεται έν κιβωτίω κεκοσμημένω δια χρυσού και αργύρου. Πολλάκις φέρεται και εις τον πόλεμον εάν το καλέση ή χρεία, προς ένθάρρυνσιν του στρατού, η οσάκις εκστρατεύει αυτός ο βασιλεύς, τοτε δέ φέρεται υπο του μεγάλου βεζύρου, ουδέποτε όμως εκτίθεται έν τη συμπλοκή. Η σημαία αυτη είναι αρχαιότατη, θεωρείται δε υπο του λαού οτι είναι αύτη η σημαία του προφήτου κατά τάς διαβεβαιώσεις ομως άξιοπίστων μαρτύρων, η καθ' αύτο σημαία του

Μωάμεθ ποτέ δεν εξέρχεται από το βασιλικόν θησαυροφυλακίον, άλλα φυλάττεται άγρύπνως έν αυτω κεκαλυμμένη (υπο του μανδύου του προφήτου (κιρκάϊ σερίφ) και 40 άλλων μεταξίνων περικαλυμμάτων. Την ιεράν ταύτην σημαίαν ητις θεωρείται παλλάδιον της Οθωμανικής αύτοκρατορίας, εις ούδένα άλλόπιστον είναι συγχωρημένον να ιδη, η δέ παράβασις του νόμου τούτου επάγει βαρυτάτην τιμωρίαν κατά του πολυπράγμονος. Τουναντίον, πας μουσουλμάνος εχει ιερόν καθήκον, άμα η σημαία αυτη ηθελεν άναπετασθη, νά οπλισθη και νά ελθη νά λάβη τάς διαταγάς του Πατισάχ.^{9520.563}